

2022-06-09
N2022/01391**Näringsdepartementet**Skogsstyrelsen
551 83 JönköpingNaturvårdsverket
106 48 Stockholm

Uppdrag att utveckla digitala kunskapsunderlag om skogens natur- och kulturmiljövärden

Regeringens beslut

Regeringen ger Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket i uppdrag att utveckla digitala geografiska kunskapsunderlag om natur- och kulturmiljövärden i skog som komplement till fältinventeringar. Kunskapsunderlagen bör identifiera objektiva förhållanden i naturen, inklusive kulturmiljöer, som kan vara av betydelse för skogsbrukets planering, arbetet med biologisk mångfald och nationella klimat- och miljömål. Kunskapsunderlagen bör visa på sannolikheter för förekomst av olika värden. Kunskapsunderlagen ska kunna användas som stöd för markägare och myndigheter inför en fördjupad bedömning av skogens natur- och kulturmiljövärden, men även för andra ändamål. Som grund för arbetet finns bland annat de digitala underlag som Skogsstyrelsen tillsammans med Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) haft i uppdrag att uppdatera, utveckla och tillgängliggöra, med hjälp av Lantmäteriets laserskanning av Sveriges skogsmark.

De digitala kunskapsunderlagen som tas fram ska vara användbara och tillgängliga för olika ändamål. Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket ska, som en del av uppdraget, tillhandahålla öppna och avgiftsfria digitala kunskapsunderlag.

I uppdraget ingår att myndigheterna ska analysera hur det ska säkerställas att spridningen av data inte medför skada för totalförsvaret eller Sveriges säkerhet i övrigt. Det ingår även att analysera hur informationshanteringen kan säkerställa krav på behandling av personuppgifter.

Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket ska genomföra uppdraget i samverkan med Riksantikvarieämbetet, länsstyrelserna, och i dialog med representanter för markägare och andra berörda aktörer.

Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket ska senast den 30 juni 2023 lämna en gemensam delredovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Näringsdepartementet). Uppdraget ska slutredovisas gemensamt senast den 30 juni 2027.

I delredovisningen ingår det att redovisa vilka kunskapsunderlag som går att ta fram på kort sikt, samt vilka kunskapsunderlag som skulle vara möjliga att ta fram på längre sikt utifrån olika kostnadsnivåer för utvecklingsarbetet.

Därutöver ska Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket i sina respektive årsredovisningar kontinuerligt redovisa nya underlag som tillkommit eller nya metoder som har utvecklats.

Bakgrund

I mars 2019 beslutade regeringen att ge Skogsstyrelsen i uppdrag att tillsammans med SLU uppdatera, utveckla och tillgängliggöra digitala kunskapsunderlag med skogliga grunddata med hjälp av Lantmäteriets laserskanning av Sveriges skogsmark (N2019/01449/SK). Regeringen bedömde att uppdraget långsiktigt säkrar förmågan att ta fram, utveckla och distribuera skogliga data över Sveriges skogsmark. Öppna skogliga grunddata bidrar till att stärka skogsbrukets ekonomi och sysselsättning samt underlättar det ansvar markägare och verksamhetsutövare har för kunskap som säkerställer god miljöhänsyn vid skogsbruksåtgärder.

Den europeiska datastrategin har som mål att öka förmågan hos privata och offentliga aktörer att nyttiggöra data. Den gröna och digitala omställningen står i fokus för de insatser som datastrategin förutser, framför allt inrättande av gemensamma europeiska dataområden för säker och effektiv datadelning inom särskilt viktiga samhällsområden. Regeringens datastrategi från oktober 2021 betonar att inom exempelvis hållbart jord- och skogsbruk ska datadelning och artificiell intelligens, AI, främjas.

I Skogsstyrelsens regleringsbrev för 2022 (N2021/03147) gav regeringen Skogsstyrelsen i uppdrag att, tillsammans med skogssektorns aktörer och andra relevanta intressenter, utveckla ett sektorsgemensamt ramverk för

digitalisering. Ramverket ska bygga vidare på insatser inom digitalisering som gjorts tidigare och underlätta ökad samverkan inom skogssektorn när det gäller data kopplat till skogsbruk. I uppdraget ingår också utveckling och förberedelse för förvaltning av en ny modell och standard för skoglig planering i syfte att skapa bättre möjligheter att utveckla förvaltningen av skogen på ett ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbart sätt samtidigt som risker undviks.

I propositionen om stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och ökade incitament för naturvärden i skogen med frivillighet som grund (prop. 2021/22:58) bedömer regeringen att det finns ett statligt ansvar att tillse att det finns kunskapsunderlag i form av geografisk information om tillståndet i skogen och att staten har ansvar för att bistå skogsägare med kunskapsunderlag som kan vara stöd till planering av skogsbruksåtgärder, frivilliga avsättningar eller vid framtagandet av en skogsbruksplan. Ytterligare kunskapsunderlag i form av geografisk information om naturvärden och kulturmiljövärden är till nytta för exempelvis skogsägare, skogsbolag, myndigheter och akademi. Ett sådant kunskapsunderlag är t.ex. en förutsättning för skogsbrukets planering, bl.a. för planering av skogsbruksåtgärder, miljöhänsyn och frivilliga avsättningar, men också för att underlätta för markägare att anmäla intresse för formellt skydd. Det är även en förutsättning för myndigheters arbete med formellt skydd och olika typer av ärendehandläggning.

Frågan om aktuella kunskapsunderlag har aktualiserats ytterligare när det gäller behovet av kunskap om förekomst av miljöer med betydelse för fridlysta arter.

Skälen för regeringens beslut

Kunskap om områden med höga naturvärden och förekomst av kulturmiljöer är ett viktigt underlag inom svenskt miljö- och naturvårdsarbete. Regeringen bedömer att det därför bör finnas underlag som ger indikationer på var det kan behövas fördjupad kunskap. Det långsiktiga målet är att det ska finnas rikstäckande kunskapsunderlag som identifierar objektiva förhållanden i naturen, inklusive kulturmiljöer och som visar på sannolikheter för förekomst av olika värden. Dessa kunskapsunderlag ska vara ett stöd till fältinventeringar och kan komplettera sådana utan att det innefattar en bedömning som kan betraktas som ett myndighetsbeslut.

Det finns i dag stora mängder data tillgängliga, exempelvis från satellitbilder, laserskanning, flygbilder, skogliga grunddata m.m. Det finns även nya tekniker att analysera och sammanställa dessa data med, t.ex. med hjälp av maskininlärning. Uppdraget handlar i grunden om att nyttja potentialen i data och fjärranalys genom att kombinera information från olika datakällor där data från laserskanningen är en viktig datakälla, men inte den enda. Det bygger därmed vidare på tidigare uppdrag om exempelvis laserskanning och skogliga grunddata och kan fördjupa kunskapen om våra skogar ytterligare. Kompletterade datainsamling för metodutveckling och kvalitetssäkring ska genomföras med fokus på objektiva förhållanden och utan att det innefattar en bedömning som kan betraktas som ett myndighetsbeslut. För naturvärdesinventeringar i skog som inte sker inom ramen för ett ärende ska inga sammanvägda bedömningar registreras.

Kunskapsunderlag som baseras på moderna digitala fjärranalysmetoder kan lättare uppdateras löpande. Precisionen i kunskapsunderlagen och konstadseffektiviteten när det gäller framställandet av dem kommer dessutom att öka ju mer tekniken utvecklas. På så vis kan kunskapsunderlagen enkelt hållas aktuella och utgöra rikstäckande underlag. Detta är ett sätt att säkerställa att fördjupade, mer arbetskrävande analyser vidtas på rätt ställen, genom att såväl enskilda markägare som myndigheter får hjälp med att förstå när det behövs mer djupgående underlag för sin verksamhet och planering.

På regeringens vägnar

Anna-Caren Säterberg

Tove Thomasson

Kopia till

Justitiedepartementet/L4 och L6

Försvarsdepartementet/SUND och MFU

Finansdepartementet/BA, SFÖ och SPN

Miljödepartementet/Nm, V, RS och KI

Infrastrukturdepartementet/ESD

Kulturdepartementet/KI

Länsstyrelserna

Riksantikvarieämbetet